Regionledningskontoret
Hållbarhetsavdelningen
Social hållbarhet och strategi

MINNESANTECKNINGAR
2025-03-04

RS 2025-0068

Regionstyrelsens pensionärsråd

Datum	2025-03-03
Tid	14.00-16.00
Plats	Gjörwellsalen, Landstingshuset
Närvarande	Kent Ivarsson, Ordföranden (C) Björn Osberg (MP) Bengt Larsson (V) Charlotte Broberg (M) Stephan Andersson (SD) Freddie Lundqvist (S) Michaela Haga (C) Abby Afriyieb (MP) Malin Aspö (KD) Amelie Tarschys Ingre (L) Ulf Wester (SD) Alf Andersson (PRO) Ann Hedberg Balkå (SPF Seniorerna) Olle Rosén (RPG) Suzanne Lindqvist (PRO) Hugo Klappenbach (SKPF) Maris Sedlenieks (SPF Seniorerna) Barbro Rohdin (SPF Seniorerna)
Övriga närvarande	Jacob Axelson (L) Martin Björck (RLK) Anders Gidrup (RLK) Helena Hjertstrand Sandberg (RLK) Amanda Norberg Wirtén, sekreterare, (RLK)

Dagordning

1. Inledning av ordförande Kent Ivarsson
2. Upprop
3. Val av justerare
4. Föregående minnesanteckningar
5. Projekt: Ett sammanhållet och strategiskt arbete kring data och artificiell intelligens – Martin Björck, RLK
6. Civil beredskap och kriskommunikation – Anders Gidrup, Säkerhet och beredskap, RLK.
7. Information från förvaltningen – Helena Hjertstrand Sandberg, RLK
8. Övriga frågor
9. Avslutning

1. Inledning av ordförande

Ordförande Kent Ivarsson (C) hälsar alla välkomna och riktar ett särskilt tack till Martin Björck och Anders Gidrup för att de kan närvara och ta in samverkansrådets tankar.

Ann Hedberg Balkå (SPF Seniorerna) presenterar Barbro Rohdin som är ny från SPF Seniorerna och ersätter Lena Hedquist. Ann meddelar också att Maris Sedlenieks kommer avgå och att en ersättare kommer att presenteras vid ett senare tillfälle.

Kent Ivarsson (C) påpekar slutligen att det är olyckligt att intresseorganisationerna inte kunnat ha ett förmöte i Landstingshuset denna gång och att det behöver åtgärdas till nästa gång.

2. Upprop

Närvaro fastställs enligt ovan.

3. Val av justerare

Ordförande Kent Ivarsson (C) och Ann Hedberg Balkå (SPF Seniorerna) utses till justerare.

4. Föregående minnesanteckningar

Minnesanteckningar från sammanträdet med Regionstyrelsens Pensionärsråd 2024-11-25 godkänns.

5. Projekt: Ett sammanhållet och strategiskt arbete kring data och artificiell intelligens – Martin Björck, RLK

Ordförande Kent Ivarsson (C) inleder punkten med att tipsa samverkansrådet om att titta på regionens hemsida där material om AI-projektet finns publicerat och lämnar sen över ordet till Martin Björck, projektledare på avdelningen Strategisk IT. Martin presenterar det pågående projektet och de möjligheter och utmaningar som finns kopplade till AI och datahantering inom regionen (se bifogad presentation). Han poängterar att projektet har ett uppdrag kring att skapa tillförlitlig AI och att det är viktigt för projektet att ta in rådets tankar och synpunkter.

Presentationen börjar med en kort introduktion om AI, en sammanfattning av hur AI används i regionen idag och varför regionen ska använda AI framöver. Martin poängterar vikten av att ha kontroll över utvecklingen och att Region Stockholm arbetar för ett ansvarsfullt användande av AI. I Europa är AI reglerat bland annat genom GDPR och AI-förordningen, vilka även regionen behöver förhålla sig till. Verksamheterna efterfrågar stöd och vägledningar kring AI i stor utsträckning, berättar Martin.

Ordförande Kent Ivarsson (C) tackar för en intressant genomgång och öppnar upp för frågor och kommentarer från samverkansrådet. Dialogen förs framför allt kring frågor om säkerhet, tillgänglighet, jämlikhet och kompetens.

Den första frågan som kommer upp handlar om säkerhet och hur regionen hanterar olika riskfaktorer. Såsom risken för att känsliga uppgifter läcker till obehöriga och sedan kan använda uppgifterna som vapen gentemot befolkningen. Oro lyfts även kring att personal som hanterar AI inte ska ha rätt säkerhetsklassning. Anders Gidrup, säkerhetschef på Regionsledningskontoret, ber att få ordet och svarar att AI inte kommer handla om eller omfatta säkerhetsskyddsklassad information om Sverige och dess säkerhet. Möjligen patientuppgifter som är säkerhetsklassade, men det är en annan typ av säkerhetsklassning. Martin Björck påpekar även att projektet inte kommer att utveckla egen AI utan snarare lägga grunden för hur andra ska använda den. Data som används till AI behöver skyddas på samma sätt som annan känslig data och det finns en informationssäkerhetsavdelning som arbetar med det. Vad gäller att inte utveckla AI som skadar har vi bra reglering i Europa i AI-förordningen, tillägger Martin. AI-projektet har diskuterat om risker bör vara ett separat delprojekt men kommit fram till att det inte skulle fungera eftersom riskbedömning behöver vara med i alla delar av projektet.

Det uttrycks även oro för att intresseorganisationernas medlemmar inte ska ha tillräcklig kunskap om data och IT för att kunna komma i kontakt med regionen eller använda regionens tjänster om AI blir alltför avancerad. Martin svarar att man inte kommer behöva förstå hur systemen fungerar för att kunna använda dem, han påpekar också att medborgare alltid kommer att informeras när AI har varit inblandat i beslut som berör dem, det regleras i AI-förordningen. Det ställs också frågor kring risken för att AI ska bli ett verktyg för eliten och påpekar att det kommer att behövas utbildningar för att alla ska kunna hänga med. Det uttrycks vidare en förväntning på transparens och tillgänglighet i projektet och i regionens användning av AI. Martin svarar att det tyvärr blir ett stort kunskapsglapp

eftersom utvecklingen av AI är så ny och det i den här fasen är experterna som kliver fram. Men det glappet kommer att minska med tiden, tror Martin.

Ordförande Kent Ivarsson (C) frågar hur projektet har mottagits i verksamheterna och om den kompetens som behövs finns inom verksamheterna eller om det kommer behövas att nya kompetenser anställs eller att hyrpersonal tas in för regionens arbete med AI. Det är viktigt att det fungerar ute i verksamheterna, tillägger Kent. Martin svarar att verksamheterna är i stort behov av hjälp från projektet och att de tar emot den hjälp de får väl. I vissa verksamheter har man tagit in konsulter men tanken är att det inte ska göras i AI-teamen framöver. Vi behöver höja kompetensen generellt men vi behöver också expertkompetens, tillägger Martin. Det lyfts även en oro för att manuell arbetskraft kommer att ersättas av AI. Martin svarar att den risken finns, men att regionen måste se till att behålla den kompetens vi har, möjligtvis behöver det inte vara lika många som kan varje sak som idag framöver.

Pensionärernas riksorganisation (PRO) framför att presentationen av projektet är förtroendeingivande och att projektet verkar vara medvetet om de risker och begränsningar som finns. Det finns risker med att systematisera data men det finns också stora risker med att inte göra det. Det finns stor potential i projektet så länge det finns en fortsatt medvetenhet om risker. En ledamot påpekar att det sker en intensiv utveckling av AI i Frankrike och att regionen därför skulle kunna se över möjligheten till ett samarbete med Frankrike. Martin svarar att regionen i nuläget har ett nära samarbete med Kanada och Unity Health i Toronto.

Ordförande Kent Ivarsson (C) tackar Martin Björck för dialogen och tillägger att Regionstyrelsens pensionärsråd säkerligen kommer vilja följa projektet även framöver.

6. Civil beredskap och kriskommunikation – Anders Gidrup, Säkerhet och beredskap, RLK.

Ordförande Kent Ivarsson (C) inleder punkten med att hälsa Anders Gidrup, chef på avdelningen för säkerhet och beredskap, välkommen. Vidare konstaterar Kent att punkten berör ett aktuellt område, med en omvärldsbild som tränger sig på och att det är viktigt att regionens medborgare känner sig trygga och delaktiga. Anders Gidrup tackar för inbjudan och poängterar att rådets ledamöter och ersättare har viktiga erfarenheter kring ämnet.

Anders Gidrup inleder presentationen med information om det rådande omvärldsläget. Vad gäller kriget i Ukraina berättar Anders att Sverige ses som en krigförande part, på grund av det aktiva stödet till Ukraina. Vidare berörs regionen av konflikten i Sydkinesiska sjön eftersom regionen är beroende av import av varor därifrån. Skulle ett krig utbryta skulle det kraftigt påverka leverans av viktiga varor och läkemedel. Redan i nuläget flera leveranser försenade. I samband med detta påminner Anders om rekommendationen att stämma av med läkare om man är beroende av någon receptbelagd medicin, så att man kan ha en månads lager hemma. Vidare pekar Anders på att det är svårt att förutse hur utvecklingen kring Nato, USA:s relation med Ryssland och den amerikanska ekonomin kommer att se ut. Natomedlemskapet har inneburit mer tydlighet i vilka krav som ställs gällande beredskap, påpekar Anders. Det gäller bland annat krav på hur det politiska beslutsfattandet fungerar och på att samhällsviktiga funktioner ska säkras, såsom energi- och vattenförsörjning, transportsystem, IT-system och sjukvård. Sverige ska kunna samarbeta med Nato och ta emot patienter från andra länder och andra delar av landet.

Region Stockholm håller just nu på att ta fram en riktlinje för civil beredskap, som är ute på en intern remissrunda mellan 31:a januari och 30:e april. Riktlinjens syfte är att förtydliga förväntningarna på regionen och att samla de dokument som i nuläget finns i en sammanhållen riktlinje. Anders kan dock inte redogöra för dokumentet i detalj eftersom det är säkerhetsklassat. Vidare kommenterar Anders kortfattat kriskommunikationsplanen som även den är ute på en intern remissrunda mellan 31:a januari och 30:e april. Det är regionens ansvar att kunna informera befolkningen om kriser, även de medborgare som har en funktionsnedsättning.
Tillägg i minnesanteckningarna: perioden för remissrundorna har, efter sammanträdet, skjutits fram och planeras nu till 23 maj – 29 augusti.

En fråga ställs om hur regionen kommer att kunna hantera eventuella cyberattacker, exempelvis inom sjukvården. Anders svarar att sjukvården i regionen hela tiden övar på manuella rutiner. Vi tittar även på hur våra återställningsrutiner ser ut efter att exempelvis manuell journalföring har behövt användas. Vi kartlägger även vilka IT-system som är mest kritiska för vården, säger Anders.

En annan fråga som kommer upp är i vilken utsträckning regionen kan styra över privata aktörer i händelse av krig. I dagsläget är dialogen mellan

regionen och privata aktörer god, svarar Anders. Vi tittar på hur vi kan styra privata aktörer vid krig, i fredstid kan vi dock inte styra, då bygger det i stället på samförstånd och samarbete.

Frågan om hur regionen samverkar med kommuner och länsstyrelsen ställs. Anders svarar att regionen har ett nära samarbete i Samverkan stockholmsregionen. Vattenförsörjning är dock svår att styra över, där behöver kommunerna samverka för att kunna hjälpa varandra.

Ett annat ämne som diskuteras är vilken roll pensionärsorganisationerna skulle kunna spela vid en kris. Det finns ett brett spektrum av erfarenheter och kompetenser inom organisationerna, tillägger en representant för pensionärsorganisationerna. Anders svarar att det pågår ett arbete tillsammans med arbetsförmedlingen kring hur denna kompetens ska kunna tas tillvara. Frågan är inte bortglömd, understryker Anders.

Avslutningsvis poängterar Anders Gidrup att Region Stockholm har en god förmåga till krishantering och att det finns en medvetenhet kring vilka gap som finns. Vi har politiken med oss och förutsättningarna är goda, tillägger han. Ordförande Kent Ivarsson (C) tackar Anders för att han kunde närvara och framför att rådet hoppas kunna följa upp ämnet framöver.

7. Information från förvaltningen – Helena Hjertstrand Sandberg, RLK

Kent Ivarsson lämnar över ordet till Helena Hjertstrand Sandberg, enhetschef för hållbarhetsavdelningen på regionledningskontoret. Helena informerar rådet om aktuella frågor inom förvaltningen.

Den nya Överenskommelsen för samverkan mellan regionstyrelsen och pensionärsorganisationerna i Stockholms län (RS 2024–0910), som samverkansrådet varit med och tagit fram, väntas tas i Regionstyrelsen den 18 mars. Den bygger på den nya samverkansmodellen (RS 2023–0395) som togs i Regionfullmäktige förra året.

Vidare informerar regionledningskontoret om klimathandlingsplanen och meddelar att remissperioden avslutades 31 december och att den nu ska lämnas in för politisk hantering. Klimathandlingsplanen ska upp för behandling i Regionstyrelsen 8 april och i Regionfullmäktige 6 maj. Överlag är remissinstanserna positiva till klimathandlingsplanen och att Region

Stockholm tar ett helhetsgrepp kring klimatfrågan. Få synpunkter har inkommit på de prioriterade åtgärdsområdena i klimathandlingsplanen.

Samverkansrådet informeras om de två budgetuppdrag som enheten för social hållbarhet har fått. Det ena är ”Stärkt samverkan med invånarna” som handlar om att möjliggöra ökat inflytande för fler grupper i beslutsfattandet. Syftet är att stärka demokratin. Enheten kommer även titta på andra metoder för samverkan för att nå fler målgrupper. Det andra uppdraget handlar om att synliggöra konsekvenser för personer med funktionsnedsättning i Region Stockholms beslut. Ett uppdrag som har gått ut till alla nämnder och bolag.

Slutligen informeras rådet om tre nya budgetuppdrag som miljöenheten på regionledningskontoret fått. Ett uppdrag går ut på att fördela 10 miljoner kronor för att främja mindre klimatbelastande och mer cirkulära varor och produkter inom Region Stockholm. En viktig åtgärd för att bryta tröskeln mot att kunna köpa in produkter som på kort sikt är dyrare men som i längden blir billigare. Det andra budgetuppdraget handlar om att definiera vad ekologisk hållbarhet till 2035 innebär. Det sista budgetuppdrag handlar om att utkristallisera och tydliggöra hur stora regionens inköpsrelaterade utsläpp är samt finna mätmetoder för dessa.

8. Övriga frågor

Ordförande Kent Ivarsson (C) påminner samverkansrådet om nästa inplanerade sammanträde, den 12:e maj 2025. Det kommer även skickas ut inbjudningar till de kommunala pensionärsråden, så fort datum är bestämt. Om någon av rådets ledamöter och ersättare har inspel till presidiet tar vi gärna emot det, de ämnen vi tar upp här ska kännas meningsfulla och påverkbara, tillägger Kent.

Alf Andersson (PRO) tackar ordföranden för att han försöker se till att pensionärsorganisationerna kan ha sina förmöten i Landstingshuset.

9. Avslutning

Slutligen tackar ordförande Kent Ivarsson (C) bra information kring två angelägna områden och för allas deltagande. Därmed avslutas sammanträdet.